

30. november 2020

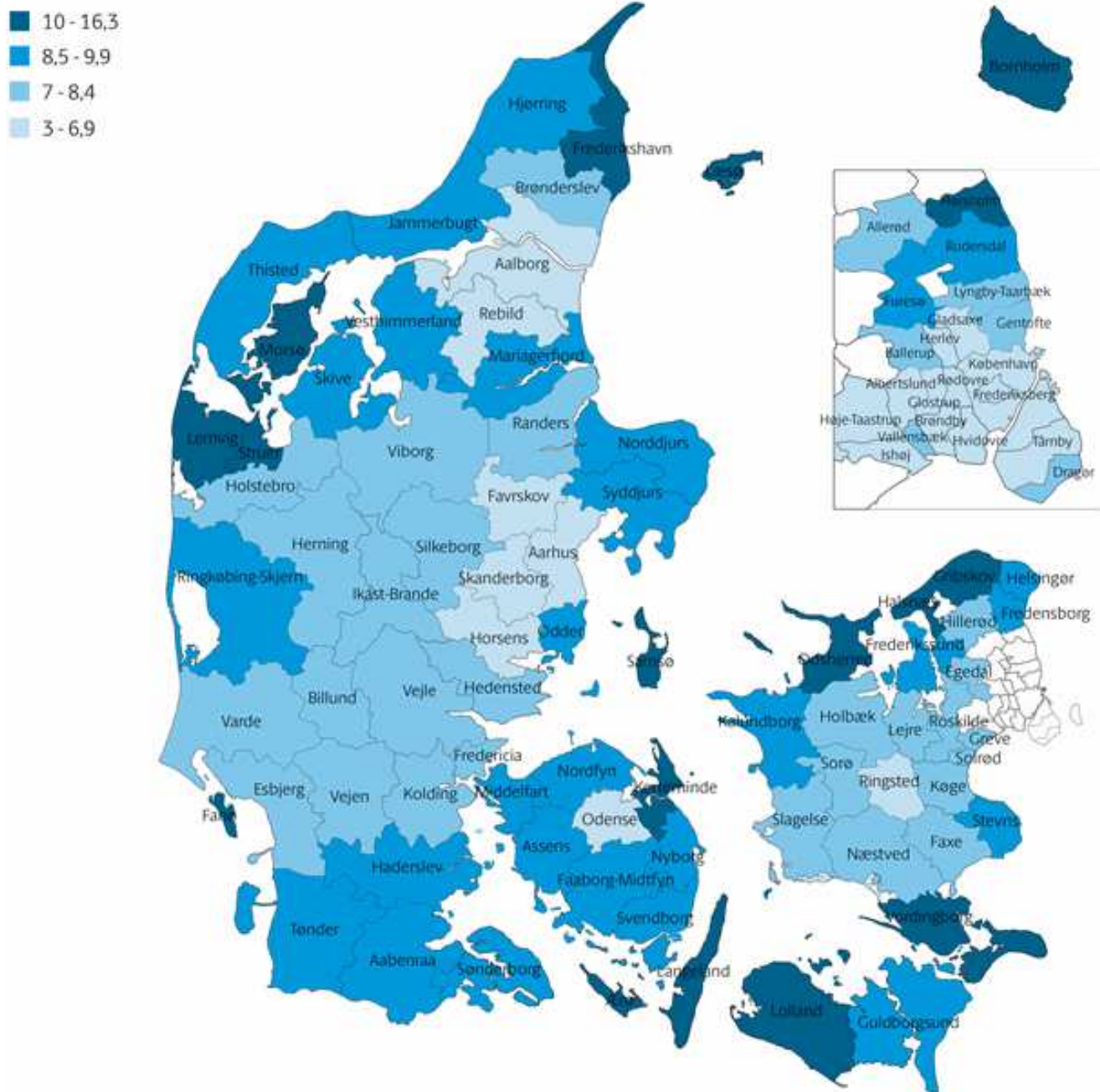
Om kun 10 år vil hver 10. borger være over 80 år i hver sjette kommune

Allerede i 2030 vil antallet 80+-årige være steget så meget, at de i 17 kommuner vil udgøre mellem 10 og 17 procent af den samlede befolkning. Stigningen er allerede i gang og understreger, at det er nu, det skal sikres, at der er tilstrækkelig økonomi og nok uddannet personale til at pleje og hjælpe de ældste danskere.

Der kommer mange flere af de ældste danskere de kommende år, og i nogle kommuner ser man ind i en meget markant stigning.

En ny Momentum-kortlægning på baggrund af Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning viser således, at man i hver sjette kommune allerede om 10 år vil stå med en befolkning, hvor mindst 10 procent er over 80 år.

Forventet andel af kommunens indbyggere der er 80+ år i 2030 (%)

Kilde: Momentum. Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning

Det er en væsentlig udvikling, fordi andelen, der får hjemmesygepleje eller anden hjælp fra kommunen, er høj blandt borgere over 80 år. Det siger Jes Søgaard, professor i sundhedsøkonomi på Syddansk Universitet, hvor han er direktør for forskningscenteret Interdisciplinary Center on Population Dynamics (CPop), der har fokus på demografi, aldring og folkesundhed.

»10 procent 80+-årige i en kommune er rigtig meget, og flere af de her kommuner vil stå i ret store problemer. Den store udfordring bliver især at finde ud af, hvordan de skal skaffe den nødvendige arbejdskraft til at stå for plejen i de kommuner,« siger Jes Søgaard.

Momentums kortlægning viser, at det ikke kun er ø-kommunerne, der har udsigt til meget høje andele af 80+-årige borgere, da også større kommuner, som Hørsholm, Odsherred, Lolland, Gribskov, Lemvig,

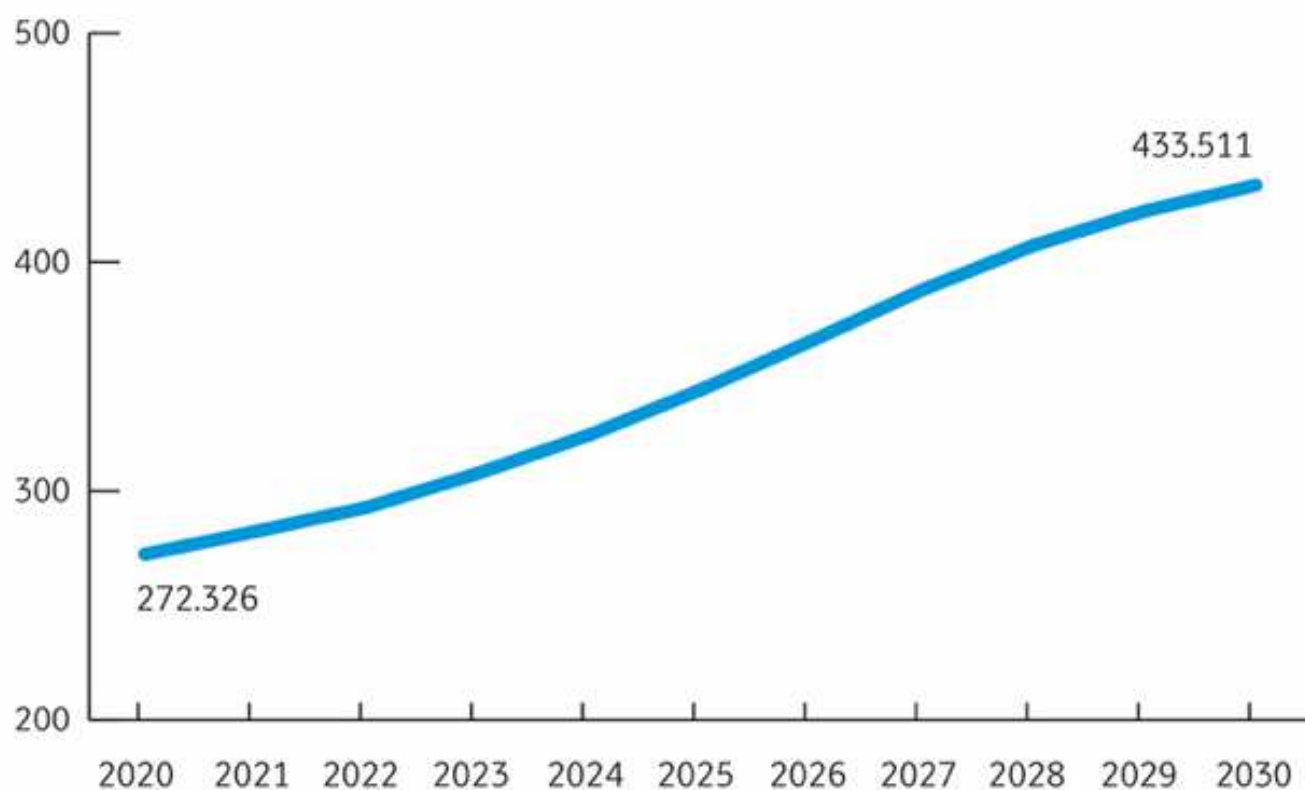
Bornholm, Struer, Frederikshavn, Vordingborg, Halsnæs, Morsø og Kerteminde kan se frem til, at minimum hver 10. borger er over 80 år i 2030.

KL's formand Jacob Bundsgaard ser tallene som endnu en understregning af, hvor central en udfordring det stigende antal ældre bliver for Danmark de kommende år.

»Corona har selvfølgelig taget opmærksomheden i den seneste tid, men vi må ikke glemme, at det her er stadig en opgave, som kommer til fylde mere og mere landet over, og vi kan se, at det i nogle kommuner bliver en meget stor opgave meget snart. Det bliver vi som samfund nødt til at finde fælles løsninger på,« siger Jacob Bundsgaard.

Ser man på udviklingen i antallet af 80+-årige, er det da også store tal, der er tale om, da det forventes, at der i 2030 vil være omkring 433.000 80+-årige mod de godt 272.000, der er i dag. En stigning på 59 procent.

Forventet udvikling i antal 80+-årige frem 2030 (1000)

Kilde: Momentum. Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning.

For Torben K. Hollmann, formand for social- og sundhedssektoren i FOA, viser tallene, at det er nu, man skal rykke, hvis man skal kunne følge med i ældreplejen.

»Der er nogle kommuner, der får virkelig mange ældre allerede om få år, og mange håber, at velfærdsteknologien vil afhjælpe en del af problemet, men de her tal understreger jo, at det er nu og her, det sker, og udfordringen kun vokser i fremtiden. Man kan jo se, hvor meget det er begyndt at stige bare fra et par år tilbage og til nu. Det går virkelig hurtigt, så man skal nok ikke læne sig tilbage og håbe på, at det nok løser sig,« siger Torben K. Hollmann.

I 2030 viser befolkningsfremskrivningen, at de 80+-årige vil udgøre 7,2 procent af den samlede danske befolkning. Det er en markant stigning fra i dag, hvor de 80+-årige kun udgør 4,7 procent og endnu større end i 2010, hvor andelen var nede på 4,1 procent.

Manglende hænder er centralt

Siden i sommer har kvaliteten i den danske ældrepleje været til debat, og selvom problemerne kan have mange årsager, så kan man ikke se bort fra, at økonomi har en betydning. Det mener Jes Søgaard.

»Udfordringen på ældreområdet handler ikke kun om ressourcer og økonomi, men det handler også om ressourcer og økonomi. Og der vil være et enormt pres på de her kommuner, der skal finde ud af, hvordan de skal skaffe nok uddannet arbejdskraft,« siger Jes Søgaard.

Han mener derfor også, at den største økonomiske udfordring på området de kommende år er at få uddannet nok personale.

»Man kan altid sætte flere penge af til et område, men de penge skal omsættes til personale, for ældreplejen er i sagens natur et meget personalekrævende område. Så selvom man sætter væsentligt flere ressourcer af, så hjælper det ikke meget, hvis man ikke først får uddannet mere personale,« siger Jes Søgaard.

Andel borgere på henholdsvis 65+ og 80+ med minimum en kommunal pleje- og omsorgsindsats i løbet af 2018 (%)

Kilde: Momentum. Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen

En tidligere Momentum-undersøgelse viste, at 70 procent af de 80+-årige modtager en kommunal indsats som eksempelvis hjemmesygepleje, hjemmehjælp, genoptræning eller bor i plejebolig

For Jes Søgaard er det centralt, at man generelt får gjort sosu-uddannelserne mere attraktive, men han mener også, at man står med særlig mulighed lige nu, hvor mange faggrupper som receptionister, stewardesser, kokke og tjenere er blevet ledige som konsekvens af coronakrisen.

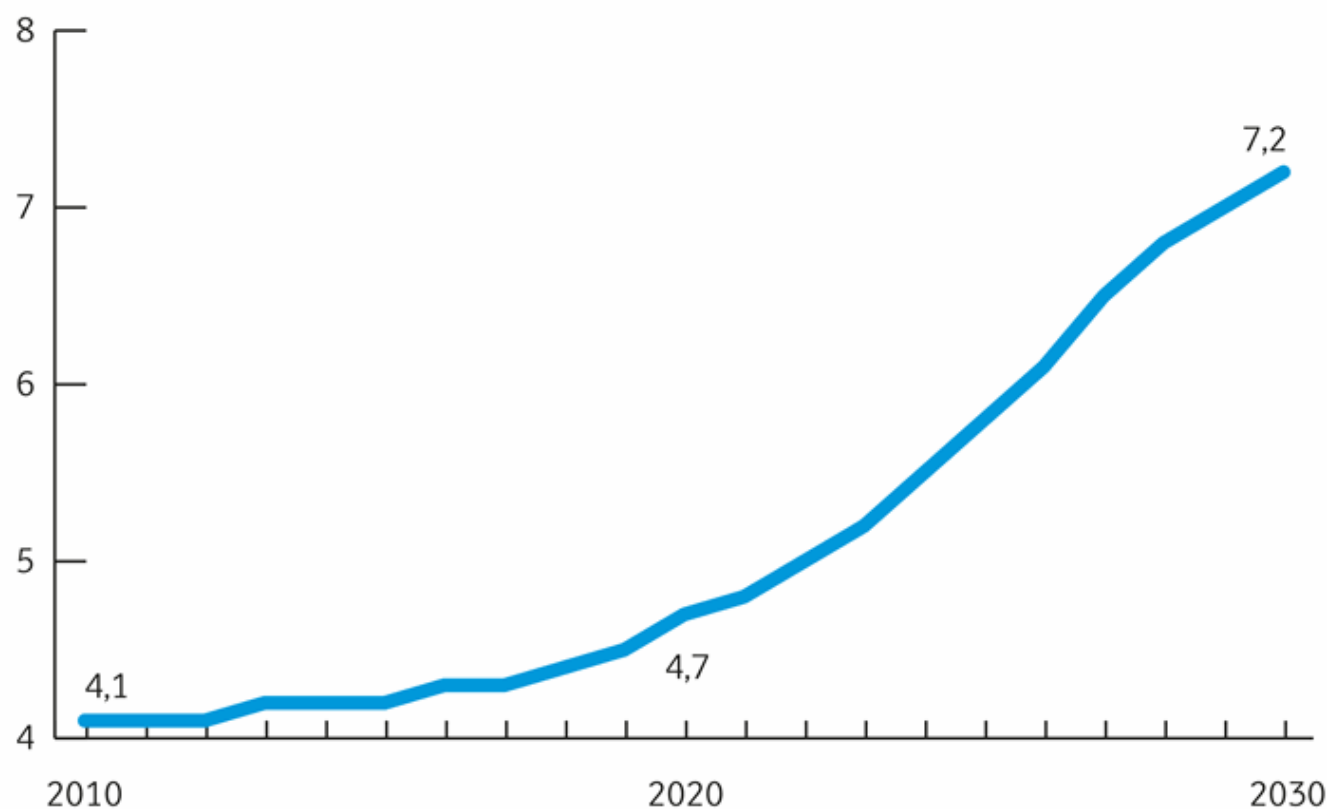
»Vi er lige nu i en omstillingsfase i dansk økonomi, hvor der er noget arbejdskraft, der skal omstille sig, og der handler det om at have nogle gode tilbud, der kan lokke dem ind i sosu-faget. Det handler blandt andet om at gøre faget mere synligt og give det en større grad af egen fagidentitet. Samtidig kan de nye ledige bidrage til at rekruttere til og fastholde elever på uddannelserne, og i den sammenhæng kan voksenelevløn være vigtig,« siger Jes Søgaard.

Det var også en af årsagerne til, at KL for nylig indgik en trepartsaftale med regeringen og Danske Regioner, der fra 1. juli 2021 forpligter kommunerne til at ansætte sosu-elever på 25 år og derover allerede fra uddannelsens begyndelse. Dermed sikres det, at de voksne elever får løn under det indledende grundforløb og en klar aftale om, hvor de skal fortsætte i praktik efter grundforløbet.

»Det er helt afgørende, at vi får løst vores massive rekrutteringsudfordringer på ældreområdet, blandt andet ved at få flere igennem SOSU-uddannelsen. De voksne elever er nogle af dem, vi rigtig gerne vil have fat i, så sikring af elevløn til alle i den gruppe er et rigtig fornuftigt tiltag,« siger Jacob Bundsgaard.

Han nævner samtidig, en del af løsningen også er at få flere ansatte til at gå fra deltid til fuldtid og at få seniorer til at udskyde deres tilbagetrækning.

Udvikling og forventet udvikling i andelen af 80+årige i Danmark, 2010-2030 (%)

Kilde: Momentum. Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning.

Jes Søgaard ser positive takter i trepartsaftalen og nævner samtidig, at kommuner også kan forsøge sig med lokale initiativer, der får flere ind på sosu-uddannelserne. Han nævner et eksempel fra Egedal Kommune, hvor man giver jobgaranti til ledige borgere, hvis de uddanner sig til sosu-hjælper eller -assistent, som et godt eksempel på, hvad man kan gøre lokalt.

»Det væsentlige her er, at de ikke bare bliver givet et 14-dages opkvalificeringskursus, men at de som minimum går igennem en sosu-hjælperuddannelse. Det er et godt initiativ, hvor det afgørende er, at man sikrer sig, at de får en reel uddannelse, for en tese om, at alle kan komme ind fra gaden og tage sig af svært plejekrævende ældre borgere, passer simpelthen ikke,« siger Jes Søgaard.

Et nationalt ansvar

Når professor Jes Søgaard ser på udviklingen i andelen af 80+-årige i de enkelte kommuner aner han også et mønster, som efter hans mening understreger behovet for, at regeringen tager ansvar for at

sikre nok økonomi til at håndtere ældreboomet.

»Noget tyder på, at det især rammer de kommuner, der i forvejen er mere eller mindre økonomisk pressede. Derfor må staten være sit ansvar voksent. Vi har som nation et ansvar for alle plejekrævende ældre, uanset hvor de bor. Hvis man ikke skal have stigende ulighed, så er man nødt til at sikre, at der i alle kommuner er økonomi til at løse plejeopgaven – også selvom man får en meget høj andel af de plejekrævende,« siger Jes Søgaard.

Også KL-formand Jacob Bundsgaard mener, at man fortsat mangler at se den langsigtede nationale løsning, som sikrer, at alle kommuner får rammerne til at sikre god og værdig pleje til alle de ældre, der har behov for det. Han håber derfor også, at ældreområdet vil blive tilgodeset i de igangværende finanslovsforhandlinger.

»Der er et helt klart behov for, at vi har de ressourcer, vi skal bruge til ikke bare at følge med udviklingen i befolkningen, men også give et reelt løft af kvaliteten. Tiden er kommet til, at de nationale politikere handler på, at vi står i en meget presset situation, hvor det er meget svært at rekruttere de hænder, vi skal bruge. Man har snakket om det, men det har ikke rigtigt resulteret i permanente løsninger for ældreområdet. Det er der behov for, at Christiansborg tager hånd om nu,« siger Jacob Bundsgaard.

De 10 kommuner med den største forventede stigning i andelen af 80+årige frem til 2030 (%)

	2020	2030	Udvikling
Læsø	9,6	16,3	6,8
Fanø	6,7	12,8	6,1
Gribskov	5,5	10,8	5,3
Halsnæs	5,4	10,3	4,9
Odsherred	6,5	11,3	4,8
Struer	5,9	10,4	4,5
Samsø	8,6	13,0	4,5
Langeland	8,6	13,0	4,4
Vordingborg	6,0	10,3	4,3
Hørsholm	8,0	12,3	4,2

Kilde: Momentum. Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning.

Også i FOA ser man med bekymring på udviklingen, og derfor kom KL og FOA i starten af november med et fælles forslag til tiltag, der kan afhjælpe ældreområdet udfordringer. Her var blandt andet mere og bedre uddannet personale samt udvikling af kvalitet blandt punkterne.

For Torben K. Hollmann, FOA, er behovet da også meget konkret.

»Folketinget bør finde 1,5 milliarder til ældreområdet i finanslovsforhandlingerne til et permanent løft af ældreområdet, hvis ældreplejen skal kunne følge med. En stor del af den økonomi skal bruges til at skaffe det personale, der er behov for, og til at fastholde nogle af dem, der er der,« siger Torben K. Hollmann og tilføjer, at pengene også skal gå til efter- og videreuddannelse og en opprioritering af hygiejneindsatsen.

Samtidig håber han, at det bliver nu, at regeringen og Folketinget for alvor tager fat på ældreudfordringen.

»Det er svært at komme igennem til politikerne med budskabet om, hvor stor en udfordring vi står overfor. Vi har ikke mærket problemet for alvor endnu, men det kommer til at ramme hårdt, hvis man ikke tager det alvorligt. De har travlt med at sikre 1.000 nye sygeplejersker og flere læger, men hvem skal de læger og sygeplejersker udskrive folk til, hvis der ikke er nogen til at tage sig af dem i den anden ende. Den pleje og omsorg, der er nødvendig, kræver altså også fagfolk,« siger Torben K. Hollmann.

Af Jens Baes-Jørgensen, jjr@kl.dk (<mailto:jjr@kl.dk>) og Rasmus Giese Jakobsen, ragj@kl.dk (<mailto:ragj@kl.dk>)

Jens Baes-Jørgensen

 4533703328 (tel:4533703328)

 JJR@kl.dk (mailto:JJR@kl.dk)

EMNER PÅ DENNE SIDE

Økonomi (</search/?q=Økonomi>)

Sundhed (</search/?q=Sundhed>)

Momentum (</search/?q=Momentum>)

Danmark i forandring (</search/?q=Danmark i forandring>)

Ældreområdet (</search/?q=Ældreområdet>)

OK21 (</search/?q=OK21>)

 DEL (#)

